

TAKVÂ EHLİ OLMANIN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Alâ-küllü hâlin ve fî külli hîn... Nahmedühû bi-cemîi mehâmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve'ssalâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Muhammedini'l-mustafe'l-emîn... Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَلْ مُحَمَّدٍ كُلُّ تَقِيٍّ

(طس. عن أنس)

RE. 4/9 (Âlü muhammedin küllü takıyyin)
Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve değerli kardeşlerim! Muhterem ve

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

aziz Müslümanlar!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı, mükâfatı dünyada ve ahirette üzerinize olsun...

Aşk ve şevk ile *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabını hatmetmiş, baş tarafına geçip yeniden birkaç sayfa okumuştuk. Dördüncü sayfanın dokuzuncu hadisinden itibaren okumak bize nasip oldu. Kitabın başında çok şevклиyiz, sevinçliyiz. Allah nice nice hatimler nasib eylesin... Rasûlullah'ın sünnetini öğrenmek, hazmetmek, içimize sindirmek nasib eylesin... Sünnetine uyan, insan-ı kâmillerden olmayı, Rasûlullah Efendimiz'in sevgisine, şefaatine mazhar olmayı nasib etsin... Gül cemalini rüyalarımızda bol bol göstersiz, ahirette komşu eylesin... Allah hepimizi dareynde mes'ud etsin...

İzaha geçmek istiyorum.

Biz bu hadîs-i şerîflerin izahına başlamadan önce, aklımızın erdiği kadar üzerimizde kimlerin hakkı varsa onlara da dualar ederek başlıyoruz. En büyük hak Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin... Onun kullarıyız, nimeti içerisindeyiz; şeksiz şüphesiz ona kulluk borcumuz sonsuz... Severek yapacağımız bir vazife...

Rasûlullah Efendimiz'e borcumuz sonsuz... Hadislerini okuyoruz, sünnetini seviyoruz, izinden gitmek istiyoruz. Allah nefse, şeytana uymadan bizi buna muvaffak eylesin... Onun mübarek ruhuna; âlinin, ashabının, etbânının, ahabının, şu hadîs-i şerîfleri bize nakil ve rivayet etmiş olan mübarek alimlerin, râvilerin;

Kendilerinden feyiz aldığımız hocalarımız Ebû Bekr-i Sıddîk, Aliyy-i Mürtezâ Efendimiz'den hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Efendimiz'e, diğer üstadlarımıza kadar gelmiş geçmiş, Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşayih-ı turûk-ı aliyyemizin ve halifelerinin, şu kitabı yazmış olan Gümüşhanevî Hazretlerinin, kendisinden el ve feyiz alıp nice nimetlere mazhar olduğumuz hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretlerinin;

Şu beldeleri aşk ile şevk ile Allah yolunda cihad ederek can vermeyi, bir gül bahçesine girercesine şehid olmayı arzulayarak çarpışıp fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmet Han'ın ve onun mübarek ordusuna mensup evliyâullah askerlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına; bu beldeleri bize emanet bıraktılar; içlerinde huzurla yaşıyoruz.

İçinde ibadet ettiğimiz şu camiyi yaptırmış olan merhum ve mağfurun leh İskender Paşa hazretlerinin, şu camiyi tekrar tekrar yangında, zelzelede, hasar gördükçe tamir, tecdit ve tevsî eylemiş olanların cümlesinin ruhları için...

Tevsî, genişletme demek. Onu da sizler yaptınız, sekiz mislinden fazla genişlemiş oluyor. Alt tarafa kadınlar kısmı yaptık; tahmin ediyorum şimdi huzur içinde dinliyorlardır. Kadınların abdest alma yerlerini yaptık; erkeklerin abdest alma yerlerini genişlettik. Bunları siz yaptınız, Allah razı olsun... Önüme kağıt göndermişler hemen vaaza başlamadan önce, camimize yardımlarınızı devam ettirmenizi istiyorlar. İnşaatına başlanan ve yardım beklenen yerlerde

hafızlar yetişecek, alimler yetişecek. Paraya ihtiyaç çok, hayra sarf edilecek paralarınızı esirgemeyin, Allah ecrinizi çok eylesin...

Bir de uzaktan yakından şu sıcak günlerde buralara geliyorsunuz, Allah razı olsun. Sıkışıp oturuyorsunuz, terliyorsunuz, mendillerle alınlarınızı siliyorsunuz. “Hadis dinleyeceğim, sevap kazanacağım.” diye fedakârlık yapıyorsunuz; bu belli. Allah razı olsun, Peygamber Efendimiz’in şefaatine erdirsin...

Sizin cümle geçmişlerinizi de bu saydığımız büyüklerimizle beraber, bu camiden gelmiş geçmiş imamların, hatiplerin, cemaatlerin, müezzinlerin, cümle ehl-i îmanın ruhları için, kabirleri pür nur olsun, ruhları rahat, şu hediyelerimizden memnun olsun, mesrur olsun, kabirleri cennet bahçesine dönsün diye;

Biz yaşayan müslümanlar da hayattayız; Rabbimiz’in rızasına uygun ömür sürelim, ömrümüzü boşa geçirmeyelim, Allah’ın sevdiği kullar olalım, huzuruna sevdiği razı kullar olarak pırıl pırıl nurumuz önümüzü, ardımızı aydınlatan bir şekilde, yüzlerimiz, elbiselerimiz nur, sevdiği kullar olarak varalım diye buyurun bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım; öyle başlayalım!

.....

a. Peygamber Efendimiz’in Âli

Mukaddimedede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü’l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 4. sayfasındaki 9. hadis-i şeriftir.

Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler, hatırlarında bulunsun.

Tayâlisî, Hâkim'in Müstedrek'inde ve Tarih'inde, Beyhâkî, Enes RA'dan rivayet eylemiş. Beyhâkî tadîf eylemiş; zayıf hadistir diye tasrih eylemiş. Ama zayıf hadis demek, mevzu hadis demek değildir. Hadisçilerin bir tabiridir, kendilerinin mâlumları olan eksikliklerinden dolayı söylenmiş bir sözdür. Rivayetin muhtevası doğru olabilir. Naklinde, rivayetinde kendilerinin aradıkları şartlar bulunmamış olabilir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

أَلُ مُحَمَّدٍ كُلُّ تَقِيٍّ

(طس. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*) Âl ne demek?

Elif üzerine med ile âl, ayın ile değil. Âl-i Osmân, ne demek Âli Selçuk, Âli Abâ... Âl ne demek?

Bitireceğimiz zaman namazı, son oturuşta Tahiyat'ın ardından okuyoruz:

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.338, no:3332; Taberânî, *Mu'cemü'sSağîr*, c.I, s.199, no:318; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.152, no:2693; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1692; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.217, no:1567; İbn-i Hâcer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.VI, s.146, no:512; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.475, no:17946; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5624; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.16, no:17; *Câmiu'lEhâdîs*, c.I, s.35, no:33.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

(*Allàhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin kemâ sallayte alâ ibrâhîme ve alâ âli ibrâhîme inneke hamîdün mecid*) diyerek.

“Allahım, Muhammed AS’a ve Muhammed AS’ın âline rahmet eyle, şerefini yücelt; İbrâhim AS’a ve İbrâhim AS’ın âline rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.”

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا
بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ
حَمِيدٌ مَجِيدٌ

(*Allàhümme bârik alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin kemâ bârekte alâ ibrâhîme ve alâ âli ibrâhîme inneke hamîdün mecid*) diyerek.

“Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in âline hayır ve bereket ver. İbrahim’e ve İbrahim’in âline verdiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.” demiş oluyoruz.

Âli ibrâhîm, Âli Muhammed diyoruz.

Âl ne demek? Soy, sop, sülale, ona bağlı, ondan çıkmış devam etmekte olan demek. Onun için bir kelimenin manasına da *meâl* deniyor. O da aynı kökten, o kelimedenden çıkan, anlaşılın mâna

demek.

Bir insandan çıkan, ondan sonra devam eden şeylere de *âl* deniyor. Onun için *Âl-i Osman* ne demek?

Osman Gazi mübarek, bir aşiret reisi, okuma yazma bilmiyormuş, cennet mekân... Hicret etmiş, bu diyarlara gelmiş; Selçuklu sultanının önünde hürmet etmiş. Selçuklu sultanı;

“—Hadi bakalım, sen de git, şu Domaniç yaylalarının olduğu yerlerde, Bilecik taraflarında otur, oraları sana verdim. Hem oralarda otur hem İslâm ülkelerini koru hem de cihad ile, gaza ile meşgul ol!” demiş.

Osman-ı Gazi de aşiretiyle oraya gelmiş, konmuş. Gazayla, cihadla meşgul olduğu için kendisine “Osman Gazi” denmiş. Okuma yazması yok, ne kadar cahil anlayın ki, Şeyh Edebalı’yi ziyarete gitmiş, Şeyh efendi, bir aşiret reisi, babayiğit, savaşla meşgul olan bir kahraman askerdir diye ne yapmış?

“—Buyur, akşam bizim evde kal!” demiş.

Gece yatacak, döşek sermişler, o zaman karyola filan yok. Duvardaki bir budak ya da çiviye asılı bir cüz kesesi görmüş.

“—Bu nedir?” diye sormuş.

“—Bu Kur’ân-ı Kerîm, Allah’ın kitabı, Mushaf-ı Şerif’tir. Allah rahatlık versin.” demişler, kapıyı kapatmışlar.

Sabahleyin gelmişler bakmışlar: Ne döşek bozulmuş, ne yorgan açılmış, ne yastık ezilmiş.

“—Osman Bey, ne oldu?” diye sormuşlar. Aşiret beyi ya...

“—Allah’ın kitabının karşısında ben nasıl ayağımı uzatayım da yatayım?” demiş.

Hürmet etmiş. Ama sorması dikkatimi çekiyor. Kur’an’dan bile haberi yok, anlaşılır; çadır, göçebe hayatı. Sonradan bir rüya görmüş. Rüyasında göbeğinden bir ağaç çıkıyor, dalları göklere yükseliyor, cihanı tutuyor, koca bir ağaç oluyor.

Şeyh Ebedali Hazretleri’ne gitmiş;

“—Böyle bir rüya gördüm efendim, acaba bunun tabiri nasıl olsa gerek?” diye sormuş.

Şeyh Edebalı:

“—Evlâdım, senin sülâleden, âlinden, öyle insanlar gelecek ki bir devlet kuracaksınız; öyle bir devlete sahibi olacaksınız ki, o devlet cihanı tutacak.” diye cevap vermiş.

Osmanlı Devleti üç kıtaya hâkim oldu ya... Âl-i Osman, Abdülhamid Han’a, hatta son padişahlara, son halifeye kadar gelmiş. Hâlâ Fransa’da yaşayanlar, Âl-i Osman... Bir tanesi geldi, burada bizi ziyaret etti, o şehzadelerden birisiymiş, yaşlı, ürperdim, irkildim. Heybetli insanlar, sülâleden gelme bir de asaleti var.

Konuşması, saygısı, edebi hoşuma gitti.

Âl demek, bir insana bağlı, ondan çıkan insan silsilesi demek. *Âl-i Muhammed* ne demek? Hz. Muhammed-i Mustafa’ya bağlı olan, ondan çıkma insanlar... Peygamber Efendimiz’e ve onun âline salât ediyoruz:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

(*Allàhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed*) “Allahım, Muhammed AS’a ve Muhammed AS’ın âline rahmet eyle, şerefini yücelt!” diyoruz. *Âl-i Muhammed* denilen kimseler kimlerdir? Peygamber Efendimiz burada şöyle buyurmuş:²

أَلِ مُحَمَّدٍ كُلِّ تَقِيٍّ

(طسن. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*) “Takvâ ehli her insan, *Âl-i Muhammed*’den sayılır. Yâni benim âlimden sayılır.” Bizler için ne büyük müjde, ne büyük devlet, ne kadar büyük bir iltifat! Takvâ ehli olursak ne mutlu... “Takva ehli insanların hepsi benim *Âl-i Muhammed*’ime dahildir.” diyor Peygamber Efendimiz. Takvâ ne demek? Takvâ; “Dindarlığı sakına sakına, düşününe düşününe, ‘Aman bir hata yapmayayım!’ diye, titiz bir şekilde yapmak” demek. “—Bu adam takvâ ehlidir!” ne demek? Bu adam dikkatli bir adam, dikkatsiz değil demek ki. Dikkatsiz insan sağa sola çarpar, devirir. Evin içinde dikkat etmezse vazoyu,

² Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.338, no:3332; Taberânî, *Mu’cemü’sSağîr*, c.I, s.199, no:318; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.152, no:2693; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1692; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.217, no:1567; İbn-i Hâcer, *Lisânü’l-Mîzan*, c.VI, s.146, no:512; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.475, no:17946; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.89, no:5624; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.16, no:17; *Câmiu’lEhâdîs*, c.I, s.35, no:33.

masayı devirir camı, tabakları, bardakları kırar. Dikkatsiz, sakar insan diyoruz ya, kabahat yapar. Arabayı kullanırken dikkatsiz olursa, öne arkaya çarpar, adamı ezer, birisine toslar. Dikkatsizlik fena.

Bir insan hayatını sürdürürken nefes devam ediyor, saniyeler geçiyor, zaman akıp gidiyor, ömür bitiyor. Biz bir hayat sürüyoruz, hayat sürmekteyiz. Bu hayat sürüşünde dikkatliyse, “Aman günah işlemeyeyim, Allah’ın rızasına aykırı bir iş yapmayayım, cezaya çarptırılacak günaha bulaşmayayım, kusurlu olmayayım!” diyorsa, böyle düşünen insana ne derler?

“—Takî insan, müttakî insan, takvâ ehli insan.” derler.

Kelime olarak takvâ ne demek? “Sakınmak” demek. Sakıngan, çekingen insan, “Aman!” diyor titizleniyor, “Aman bir günah işlemeyeyim.” diye pür dikkat.

Her müslümanın böyle olması lazım. Savruk olmaması, dikkatli olması lazım. “Haa! Öyle miymiş? Günah mıymış? Vah! Ben bilmiyordum. Hay Allah.” filan. Öyle değil. Dini, Kur’ân’ı, hadisi, âyeti, yasağı, mübahı, mekruhu bilecek. Yapacağı işi ölçe ölçe yapacak; söylediği sözü düşününe düşününe söyleyecek, dokuz defa yutkunacak ondan sonra söyleyecek. Günahsa söylemeyecek, günahlı bir yolsa adımını atmayacak, günahlı bir işse girişmeyecek.

“—Gel, bu işte çok kâr var, sen de şu kadar para kat, şu işi yapalım!”

“—Sevap mı günah mı, dur ben gideyim, bir

bakayım. ‘Şöyle bir ticaret yapmak sevap mı günah mı?’ diye müftü efendiye sorayım. ‘Yok, haram, öyle şey olmaz, hadiste yok, ayette yasaklanmış; o faiz olur.’ derse ben yapmıyorum, katılmıyorum, size de tavsiye etmem, siz de yapmayın!” diyecek.

“—Çok kârlı, gel sen de ortak ol.” denince bile, “—Ben günah olan şeye girmem.” diyebilmek lazım! Her şeyi Allah’ın rızasına uygun yapabilmek lazım.

İşte böyle insana iftial babından “takî insan, muttakî insan” diyorlar, veyahut “takvâ ehli insan” diyorlar.

Allah bizi takvâ ehli eylesin... Çünkü takvâ ehli insanların mükâfatları çok, Kur’an’da çok müjdeler sıralanmış; Allah takvâ ehli insanların imdadına yetişiyor. Allah takvâ ehli insanları ummadığı yerden rızıklandırıyor, kapılar açıyor, imkânlar sağlıyor, tahmin etmediği yerden kesesi doluyor, sofrası bereketleniyor, hanesi şenleniyor. İşi rast gidiyor, kapalı kapılar açılıyor, sıkışıklıktan kurtuluyor. Her şeyi güzel oluyor, hüsn-ü hâtime nasip oluyor, cennete giriyor:

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

(القصاص: ٨٣)

(*Ve’l-âkıbetü li’l-müttakîn*) [Güzel sonuç müttakîler içindir.] (Kasas, 28/83)

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

(*Üiddet li'l-müttakîn*) [Cennet takvâ sahipleri için hazırlanmıştır.] (Al-i İmran, 3/133)

Cennete kimler girecek? Cennetin bu güzel düzenleri, zevkleri, sefaları kimler için hazırlanmış? Cennet kimler için bezenmiş?

(*Üiddet li'l-müttakîn*) Müttakiler için... Onun için Allah hepimize takvâyı öğrenmeyi, takvâ ehli olmayı, takvâyaya uygun ömür sürmeyi nasip etsin...

Bu hadîs-i şerîf de bize güzel bir müjde:

(*Alü muhammedin küllü takıyyin.*) “Takvâ ehli her insan, Âl-i Muhammed’den sayılır.”

Beş kıtadaki milyarlarca müslümanın namaz kılarken (*Allâhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed... Allâhümme bârik alâ muhammedin ve alâ âli muhammed...*) derken dua ettiği Âl-i Muhammed’in içine giriyor, onlardan oluyor; beş kıtadaki müslümanların duasına mazhar oluyor. Ne büyük nimet oluyor. Allah bize bu fırsatı kaçırtmasın, takvâ ehli, Rasûlüllah’ın benimsediği insanlardan eylesin...

“—Gel ümmetim, sen benim âl’imden sayılırsın.”

b. Selmân-ı Fârisî’nin Hikâyesi

Hani Selman’a öyle demiş ya.

“—Selman RA nerede doğmuş?”

“—İran’da doğmuş.”

“—Nereelerde gezmiş?”

“–Şam’da, Suriye’de, Türkiye’de gezmiş... Ankara’da bulunmuş.”

Bursa’da Çağlayan köyünün arkasında iki hörgüçlü gibi, ikili bir tepede bir mağara var, ahali:

“–Selman-ı Fârisî bir ara burada bulundu.” diyor.

Takvâ ehli hoca, rahip, Allah’tan korkan alim aramış; ateşperestliği bırakmış oraya gitmiş, buraya gitmiş. Bir de “Bursa’da bir zât var.” demişler, oraya gitmiş. Hepsinin yanında hizmet etmiş, Allah’ın rızasını kazanmaya çalışmış, ömrünü böyle ibadetle geçirmeye çalışmış.

Yanında bulunduğu alim vefat ederken:

“–Siz hastalandınız, öleceksiniz, kimin yanına gitmemi tavsiye edersiniz?” diye sorarmış.

Onlar da düşünürlermiş:

“–Bu devirde dindar, Allah’ın kitabına uygun hareket eden insan çok yok, ama filan yerde birisi var, ona git.” derlermiş; oraya gidermiş. En son Suriye’de bir şahsın yanına gitmiş.

Selman-ı Fârîsi’nin hayatını okumak lazım. Kendisi ateşperest bir ailede iken batıl yolu bırakıp da nasıl Allah’a tapmaya döndüğünü, ömrünü nasıl geçirdiği örnek almak lazım. En son hocası, rahip din adamı da;

“–Artık âhir zaman peygamberinin çıkma zamanı yaklaştı; kitaplarımızda yazıldığına göre o, Şam’ın cenubunda, Hicaz denilen mıntıkada zuhura gelecek; sen o taraflara git, fırsat bulursan belki ona kavuşursun. Çünkü onun

zamanı yaklaştı; yıldızlardan, hesaplardan, kitaplardan, aylardan, rivayetlerden benim tahminim böyle, sen o taraflara gitmeye bak!” demiş.

Hakikaten de Selman-ı Fârisî o taraflara gelmiş; macerası uzun. Rasûlüllah Efendimiz Mekke-i Mükerreme’den Medine-i Münevvere’ye hicret edince:

“—Acaba bize eski hocalarımızın kitaplardan okuyup naklettiği âhir zaman peygamberi bu mudur değil midir?” diye düşünmüş.

Âhir zaman peygamberinin alâmeti nedir?

Kitaplarında okumuş; iki küreğinin arkasında, sırtında keklik yumurtası büyüklüğünde bir beni vardır. Hediye kabul eder, ama sadaka almaz. Hediyeleşme var ama Peygamber Efendimiz sadaka almaz. Şu şu vasıfları var diye kitaplarında okumuş. “Bakalım o şahıs mı?” diye hurmayı doldurmuş tabağa, götürmüş Peygamber Efendimiz’e: “—Bunu size sadaka olarak getirdim.” demiş. Efendimiz tebessüm buyurmuş, tabağı fukarâ-i sâbirînden olan ashabına vermiş; “Alın, bunları siz yiyin.” demiş. Kendisi hiç almamış. Dikkatini çekmiş, sadaka yemiyor. Sonra bir başka zaman bir tabak hurma daha getirmiş; “—Yâ Rasûlallah! Bu size hediyemdir.” demiş. O zaman Peygamber Efendimiz, kendisi de almış etrafına da ikram etmiş. Hediye yiyor, sadaka yemiyor. Bir de “Peygamber Efendimiz’in üstündeki örtü şöyle biraz kayar da iki küreğinin arasını görür müyüm?” diye fırsat kollarmış. Rivayete

göre, bir gün Peygamber Efendimiz örtüsünü arkaya doğru kaydırıvermiş, o zaman oradaki “nübüvvet mührü, hâtem-i nübüvvet” denilen o beni de görünce kani olmuş, müslüman olmuş. Ama İran asıllı, Selman-ı Fârisî; Diyar-ı Fars’tan gelme...

Peygamber Efendimiz ona ne diyor? Abasını kendi evlatları etrafında tuttuktan sonra; “— İşte benim abamın altındaki bu insanlar, benim yakınlarımdır, ailemdir.” derken; “—Selman-ı Fârisî de âli abâdandır.” demiş. Yani onu da benimsemiş, ona da iltifat etmiş. Neden? O mübarek hak aşığı, ateşperestliği bırakmış; “Ahir zaman peygamberini bulacağım.” diye diyar diyar gezmiş, oralara gelmiş, maksadına da ermiş. Rasûlüllah Efendimiz vefalı, kendisini seveni sevmez mi? Onun için onu da sevmiş ve buyurmuş ki:³

سَلْمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

(ك. طب. عن كثير بن عبد الله المزني عن أبيه عن جده)

(Selmânü minnâ ehle’l-beyti) “Selman

³ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.691, no:6539, 6541; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.212, no:6040; Isfahânî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.136, no: 125; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.408; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XI, s.251; İbn-i Sa’d, *Tabâkât*, c.IV, s.83; İbn-i Hibbân, *Tabâkâtü’l-Muhaddisîn*, c.I, s.203; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.293, no:6534; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.337, no:3522; Hz. Ali RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VI, s.189, no:10137 ve c.IX, s.154, no:14688, 14689; *Kenzü’l-Ummâl*, c.XI, s.690, no:33440; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.490, no:1505; *Câmiu’lEhâdîs*, c.XIII, s.284, no:13125.

bizdendir, ehl-i beytimizden, yâni aile fertlerimizden birisi sayılır.” diye iltifat etmiş. Selman-ı Fârisî, Peygamber Efendimiz’den sonra yaşadı, valilikler yaptı; hiç tantanaya, ihtişama kapılmadan ne mübarek ömür sürdü. Allah şefaatine nâil eylesin, öyle mübarek bir insan olarak âhirete göçtü. Bizim de tarikatimizde büyüğümüz, Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz’den sonra Selmân-ı Fârisî geliyor. Silsilemizin altın halkalarından birisi de Selman-ı Fârisî Efendimiz. Efendimiz ona da, “Bu da bendendir, benim ailemdendir.” dediğine göre bu hadîsi şerîfin mânası doğru değil mi? Çünkü Peygamber Efendimiz sırf kendi soyundan gelen, kendi sulbünden gelenlere demiyor, kendi yolunda olanlara da; “Benim âlimdendir, âl-i Muhammed’den dir.” diye iltifat ettiği oradan da belli olduğundan, bu hadîs-i şerîf doğru. Allah bizleri de takvâ ehli olup Âl-i Muhammed’den sayılanlardan, bir milyar müslümanın her vakit namazda duasını kazananlardan eylesin... Bu fırsatı kaçıranlardan, ziyana uğrayanlardan, cahillerden gafillerden, sonunda elini dizine vuran, tüh, ah, vah diyenlerden etmesin...

Pişmanlıkların en fenası hangisi? Hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:⁴

⁴ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü’bnü Âmir RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(القضاعي عن عقبه بن عامر)

(Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti) “Pişmanlıkların en fenâsı, kıyamet günündeki pişmanlıktır.”

O zamanki pişmanlığın faydası yok. Hesap görüldü, ehl-i cennet, ehl-i cehennem ayrıldı, adam hâlinin perişanlığını gördü, pişman oldu. O zamanki pişmanlığın faydası yok. Pişman olacaksan şimdi pişman ol, ağlayacaksan şimdi ağla, yalvaracaksan şimdi yalvar, hak yola geleceksen şimdi gel, günahı bırakacaksan hemen bırak. Allah'ın yoluna gir, Kur'an'ın ehli ol, Âl-i Muhammed'den ol, mü'min-i kâmil ol, ömrünü hayırlı işlerle geçir, Rabbinin huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak, yüzü ak alını açık gitmeye gayret et.

Allah hepimize nasib etsin... Çok kusurumuz, eksiğimiz, hatamız var; şeytan, nefis, dünya zevkleri var. Dışarısı çirkef, insanlar şaşkın, kadınlar azgın, erkekler sapıtmış. Her birisinin bin bir türlü kusuru var. Gazinolar açık, geceleyin ıslıl ıslıl yanıyor; insanları kandırmak için çalışıyor. Gazeteler ve mecmualarda boy boy çıplak kadın resimleri; akıl ve imanı bozucu sözler, yazılar... Dünyanın çeşit çeşit muzahrafatı, süsleri, ziynetleri, tuzakları insanlar için. Allah bu tuzaklara düşürmesin, âhireti unutanlardan, dünyaya takılıp kalanlardan, eli boş gidenlerden, ahirette pişman olanlardan eylemesin.

Bu hadîs-i şerîf hatırınızda böyle güzelce kalsın. Evet, imam Beyhakî zayıf hadis demiştir ama Selman-ı Farîsî'den; “O da bu benim ailemdendir.” demesinden anlaşıldığı gibi mânası doğru, bilesiniz. Onun için takvâ ehli olmaya çok gayret gösterin!

İlahiyatta okuyan, pırıl pırıl, ıslıl ıslıl gençlerimiz var ya; bizim cemaatimizin yüzde doksanı delikanlı, genç insanlar. Allah'a hamd ü senâlar olsun. Yaşlılar başımızın tacı, ak sakallarına kurban olalım. Gençler de başımızın tacı; çünkü genç yaşta hak yola girmişler. Onlara dedim ki, “Takvâyâ dair kitap yazın!” yazdılar, birer kitap hazırladılar, getirdiler. Maksadım, kitap yazarken takvâyı iyi öğrensinler.

c. Alim'in Kıymetini Yakın Çevresi Bilmez

Hocamız Rh.A, bana bir gün dedi ki: “—Alimlerle ilgili bir kitap yaz!” Ben daha yazamadım, yazacağım inşaallah. O sözü başımın üstünde; emri başım gözüm üstüne de. Cennet Yolları kitabını karıştırdım, orada ilimle, alimle ilgili yüz yirmi sayfa var. Hocamızın başka kitaplarını karıştırdım; alimin, ilminin kıymetini güzelce yazmış; onun cennet yolu olduğunu güzelce anlatmış. “—Baba, zaten sen şu kitapta şu kadar yazmışsın; bana ne diye tekrar alimlerle ilgili bir kitap yaz, dedin.” diye sordum. Tebessüm etti, başını eğdi, cevap vermedi. Ben de anlayamadım, daha anlayacağım da inşaallah, o kitabı da yazacağım. Zamanı var belki de, alimin kıymetini milletin anlaması gerektiği zaman, o kitabı yazmamız gerekecek. Çünkü bir

hadîs-i şerîf var... O hadîs-i şersfte Peygamber SAS şöyle diyor:⁵

أَزْهَدُ النَّاسِ فِي الْعَالِمِ أَهْلُهُ وَجِيرَانُهُ

(حل. عن أبي الدرداء؛ عد. عن جابر)

(*Ezhedü'n-nâsi fi'l-âlimi ehlühû ve cîrânühû*)

“Ev halkı ve komşuları alimin kıymetini bilmez.”

“—Alimin kadrini kıymetini hiç bilmeyen, en az bilen kimlerdir?”

“—Ehlidir ve cîranıdır.”

“—Ehli ne demek?”

“—Ailesi, yakını, akrabaları.”

“—Cîran ne demek?”

“—Komşuları...”

Ev halkı, komşuları alimin kıymetini bilmez. Ötekiler, kıymetini bilen başka kimseler, bilmem hangi şehirden ziyaretine gelirler; karısı bilmez.

Nûh AS'ın ve Lût AS'ın eşlerini biliyorsunuz. Peygamber karısı oldukları halde iman etmemişlerdi:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ

⁵ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.368; İbn-i Hacer, *Lisâ-nü'l-Mîzân*, c.II, s.496; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.267, no:225; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.113, no:44093; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.118, no:324; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.309, no:3241.

لُوطٍ كَانَتْ تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ
فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ
ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ

(التحریم: ۱۰)

(*Daraba'llàhu meselen li'llezîne keferu'mreete nûhin ve'mreete lût, kânetâ tahte abdeyni min ibâdinâ sâlihayni ve hânetâhümâ felem yuğniye anhümâ mina'llahi şey'en ve kile'dhule'n-nâre mea'ddâhilîn*) [Allah, inkâr edenlere, Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin! denildi.] (Tahrîm, 66/10)

“Benim iki salih kulumun, peygamberimin taht-ı nikâhında bulunuyorlardı. Onların eşleri olmuşlardı, fakat onlara hıyanet ettiler, iman etmediler, kâfir oldular, kâfir öldüler.” buyruluyor.

Ne büyük nasipsizlik! Ehli, ailesi kıymetini bilemedi.

Silsilemizde geçen Ebü'l-Hasen el-Harakânî Efendimiz Hazretleri hakkında anlatırlar ki, büyük evliyâullahtan, kerametleri zâhir, şöhreti her tarafa yayılmış

“—Şu zât-ı muhteremi ziyarete gidelim!” demişler.

Birkaç hak aşığı insan, o Şeyh Efendi'yi ziyarete gitmişler. Kapısını çalmışlar; şöyle yan durmuşlar. İçerden bir sert kadın sesi:

“—Kim o?” demiş.

“—Acaba Şeyh Efendi Hazretleri evdeler mi, onu ziyarete gelmiştik.” demişler.

“—O ihtiyar bunağı mı arıyorsunuz? Oduna gitti, gelir biraz sonra.” demiş.

“Bunak” diyor. Onlar “Şeyh Efendi” diye tir tir titriyorlar, kadın pür hiddet hakaretli söz söylüyor. Oduna gittiğine göre odun toplayıp orman tarafından gelen yoldan gelecek. “Ne zaman gelecek?” diye biraz yolda beklemişler. Bakmışlar ki Şeyh Efendi; odun toplamış, aslana yükletmiş, geliyor. Şaşırılmışlar:

“—Efendimiz, şeyhimiz, bu ne haldir?” diye sormuşlar.

“—Evdeki aslana sabrımızdan dolayı Allah bize dağdaki aslanları musahhar etti.” demiş.

Kadın, “Su getir!” dermiş. Gidermiş, kovayı doldurmuş; kuyudan çekermiş. İple bir kova su çekmek kolay değildir, insanın elini acıtır. Ak sakalıyla getirirmiş; “Al hatun...” dermiş, kovayı verirmiş. Gözünün önünde o suyu dökermiş; “Bir daha doldur!” dermiş. Yine gidermiş, iplerle çekermiş, getirirmiş “Al hatun...” dermiş. Kadın yine dökermiş, “Bir daha getir!” dermiş. Gık demezmiş, yine getirirmiş, yine getirirmiş.

Allah Allah o şeyh efendi nasıl, o hanım nasıl?

Aradan bir zaman geçmiş, o hak âşıkları yine gelmişler.

“—Valide hanım içeriden bize nasıl bağıracak?” gibilerden kapıyı korka korka çalmışlar.

İçeriden “Kim o?” diye bir mülayim, yumuşak ses gelmiş.

“—Şeyh Efendi hazretlerini görmek istemiştik de, evdeler mi acaba?” demişler.

“—Evde yok ama hoş geldiniz, sefa getirdiniz kapıyı itiverin, kilitli değil açabilirsiniz. İçeri girin sağ taraftaki odaya buyurun, istirahat edin. Duvardaki dolapta yemekler vardır; karnınız açsa oradan alıverin. Ben nâmahrem olduğunuz için yanınıza çıkamam ama siz kendi işinizi kendiniz görüverin, istirahat de edebilirsiniz, su da var orada, yakında gelir inşallah. Kusura bakmayın, rahatınıza bakın”“

Ah çok büyük bir iltifat! Birbirlerine bakmışlar, şaşırılmışlar; kapıyı açmışlar hakikaten sağdaki odaya girmişler, istirahat etmişler, su içmişler. Biraz sonra şeyh efendi hazretleri gelmiş; ayağa kalkmışlar el etek öpmüşler. Bir tanesi dayanamamış, demiş ki: “—Efendi Hazretleri, bir şeyi çok merak ettim, müsaade ederseniz sorayım.” “—Sor evlâdım!” demiş. “—Efendim, biz buraya birkaç sene önce gelmiştik; evden bir azar işittik, çok sert karşılandık ve size de çok hakaretler ediliyordu; öyle bir kadınla karşılaşmıştık. Bu sefer de çok iltifatla karşılandık, siz gelmeden önce iyi ağırladılar.” deyince, “—O birincisi sizlere ömür, vefat etti. O bizim yumağımızı sarardı, bu ikincisi kendi yumağını sarıyor.” demiş. Demek istiyor ki: “—O kötülük yaptıkça biz sabrediyorduk, bize sevap

kazandırıyor; bu ikincisi kendi yumağını sarıyor, sevabı kendisi kazanıyor. Tatlı dilli, güleç yüzlü iyi huylu; boyuna sevap kazanıyor.” Ama birincisi kötü huyluydu; hoca efendi ona sabrettikçe sevap kazanıyordu. Böyle anlatmış. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri Peygamber SAS Efendimiz’in Âl-i Muhammed’inden olanlardan eylesin... Takvâ ehli, Kur’an ehli, sevdiği kul eylesin; niyazımız bu... Allah bizi yolundan ayırmasın...

d. Dört Şeyi Yapın, Dört Şeyden de Sakının!

Gelelim ikinci hadîs-i şerîfe... Sayfanın onuncu hadîs-i şerîfi oluyor, onuncu ve sonuncu... Ben orada bırakmayacağım; inşaallah arkasından bir hadis daha okuyacağım. Bu hadîs-i şerîf, İbn-i Abbas RA’dan rivayet edilmiş, kaynakları meşhur; Buhârî’de, Müslim’de, Ebû Dâvud’da, Neseî’de, Tahavî’de, İbn-i Hibban’da var. O kaynakların hepsinde olduğuna göre sıhhatli bir hadîs-i şerîftir:⁶

أَمْرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ أَمْرُكُمْ بِالْإِيمَانِ
بِاللَّهِ وَحَدَهُ أَتَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحَدَهُ شَهَادَةٌ

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.XIII, s.272, no:4020; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.106, no:23; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.119, no:3207; Neseî, *Sünen*, c.XV, s. 235, no:4945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.284, no:7295; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.158, no:307; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.222, no:12949; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.294, no:12500; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.214, no:5313; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.126, no:8088; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.359, no:2747; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.24, no:6; *Çâmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.41, no:39.

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامَ
الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَنْ تُؤَدُّوا
اللَّهِ خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الدُّبَاءِ وَالنَّقِيرِ
وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ احْفَظُوهُنَّ وَأَخْبِرُوا بِهِنَّ مَنْ
وَرَاءَكُمْ

(ط. خ. م. د. ت. ن. ح. ب. عن ابن عباس)

RE. 4/10 (*Âmürüküm bi-erbain, ve enhâküm an erbain: Âmürüküm bi'l-îmâni bi'llâhi vahdeh. E tedrûne me'l-îmânü bi'llâh şehâdetü en lâ ilâhe illallah ve enne Muhammeden resûlullâh ve ikâme's-salâti ve îtâ'i'z-zekâti ve sıyâmü ramadâne ve en tüeddû li'llâhi humse mâ ganimtüm; ve enhâküm ani'd-dübbâ, ve'n-nekîri, ve'l-hantemi, ve'l-muzeffeti; ihfezûhünne ve ahbirûhünne men verâeküm.*)

Efendimiz SAS'in ifadesini tercüme ediyorum; şöyle buyuruyor:

(*Âmürüküm bi-erbain*) “Sizlere dört şeyi emrediyorum, dikkat edin dört şey söyleyeceğim. (*Ve enhâküm an erbain*) Dört şeyi de men edeceğim, yasaklayacağım. Yapın diye dört şeyi söyleyeceğim; dört şeyden de sakınmanızı isteyeceğim.”

(*Âmürüküm*) “Size şunu emrediyorum ki...”

Emrettiği şeyleri sayacak:

1. (*Âmürüküm bi'l-îmâni bi'llâhi vahdeh*) “Size

Allah-u Teâlâ hazretlerinin tek olduğunu bilerek Allah'a iman etmenizi emrederim.”

Arkasından soruyor:

(E tedrûne me'l-îmânü bi'llâh) “Allah'a iman etmek nedir,

farkında mısınız? İmanın ne olduğunu biliyor musunuz?” diye soruyor.

Efendimiz iyi anlaşılın, cevabını düşünsünler, biraz dikkatleri toplansın diye konuşmasında bazen soru sorardı. Bu, bizim ibret almamız gereken güzel bir metottur. Soru sorunca karşı taraf uyanır.

Üniversitede hocalık yaptığımız zaman sınıfımda çocuklar uyumazdı el-hamdü lillâh. Öğleden sonra dersim olurdu. Fakülteye sabahleyin erken gelmişler; herkes yemek yediği zaman öğleden sonra uyku bastırır. Öğleden sonra dersim olurdu. Yemeklerin yağları da biraz ağırorsa, yemekten sonra çocuklar baygınlaşmaya başlarlar. Ama ben soru sorardım, derse iştirak ettirirdim, tatlı geçerdi, uyumazlardı. Efendimiz'in metodu.

Efendimiz; “Allah'a iman etmek nedir, bilir misiniz, farkında mısınız?” diye soruyor; cevabını yine kendisi veriyor, tarifini yapıyor: *(Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llâh, ve enne muhammeden rasûlü'llâh)* “Allah'tan başka bir ilah, bir mabud olmadığına şehadet getirmek, ve benim onun elçisi, peygamberi olduğuma şehadet etmek, bunu kabul etmek.”

Böyle tarif ediyor Peygamber Efendimiz.

Dikkat ederseniz, sadece Allah'ın varlığını kabul etmek demiyor muhterem kardeşlerim. "Allah'ın varlığını ve benim onun elçisi olduğumu kabul etmek" diyor. İkisi birbirine bitişik; ayrı şeyler değil. Çok önemli bir nokta bu!

"—Ben Allah'a inanıyorum."

"—Eee sonra, devam et."

"—Allah'a inanıyorum, o kadar..."

Ne kitap, ne melek, ne peygamber! Yahu sen millete sadaka mı veriyorsun, lütfen Allah'a inanıyormuş. Şu kâinatın düzeni havadan mı, nereden çıktı, kendi kendine olur mu? Şu hikmetli olaylar, oluşlar, yaradılışlar, varlıklar, çiçekler, ağaçlar, meyveler, madenler, yerler, gökler, hesaplar, kitaplar, astronomi, fizik, kimya... Bu muazzam düzen tesadüfen olur mu, sahipsiz olur mu? Mümkün mü? Yaratanı olmadan, onu öyle yapan olmadan olur mu? Tabi inanacaksın Allah'a...

İnanacaksın ama, (*Ve enne muhammeden rasûlü'llâh*) "Rasûlüllah'ın da peygamber olduğunu söyle, onun da peygamber olduğunu kabul et bakayım!"

Neden? Çünkü Allah'ın emirlerini o getirdi sana, o getirecek. Allah'ın emirlerini ondan alacaksın, işin detayını oradan öğreneceksin.

"—Sen Allah'a inandın mı?"

"—İnandım..."

Tamam. Allah'ın emirlerini, yasaklarını, Allah'ın elçisi sana bildirecek. Onun için Allah'a iman etmek, Rasûlüllah'a iman etmeye bağlı;

ikisi birbirinden ayrılmaz.

“—Ben Allah’a inanıyorum ama hıristiyanım.”

Senin dinin yok, makbul değil, Allah’a inana-caksın, Muhammed Mustafa’nın elçisi olduğunu da kabul edeceksin. Onun getirdikleri, Allah’ın gönderdikleri olduğundan, Allah’a inanmanın tamam olması, Rasûlüllah’a tâbi olmakla tamam olacak, oradan belli olacak. Hazinesinin anahtarı (*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*) Onu açtığın zaman, içerideki her şeye sahip olacaksın. O olmadığı zaman olmaz ki!

“—Allah senden ne istemiş, neleri emretmiş, neleri yasaklamış?”

Yok, ortada malzeme yok... Malzeme kapının arkasında kilitli. Sen *Muhammedün rasûlü’llah* diye kapıyı aç, gör Allah sana neleri emretmiş:

“—İçki içme; zulüm, zina, hırsızlık yapma, yalan söyleme; dürüst, ahlâklı, cömert, duygulu insan ol, hemcinsini sev, insanlara iyilik etmeye çalış, sû-i zanda bulunma, hüsn-i zannı esas al...”

Allah’ın bir sürü mücevherat, hazine gibi emirleri var. Onların hepsi o kapının arkasında... Sen “*Lâ ilâhe illallah* —hemen arkasında ona ekli, kopması mümkün değil— *Muhammedün rasûlü’llah*” diyeceksin; o zaman imanın tamam olacak. *Muhammedün rasûlü’llah* demezen olmaz.

Fransa’da gördük; Paris’te kapı zilin altında şifre var, ABC harflerine basacaksın, ondan sonra 147911 rakamlarına basacaksın, onlara basınca kapı kendisi açılıyor. Anahtara lüzum

yok. Kapı kendisi açılıyor. Sen şifreyi biliyorsan, düğmelere basıyorsun; hesap makinesi gibi kapı kendiliğinden açılıyor. İşte Allah'ın emirlerinin, yasaklarının, dininin rızasının şifresi de: (*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)

Muhammedün rasûlü'llah demezen kapı açılmaz, şifre tamamlanmış olmaz. -Kaynaklarını da saydık, hadis sağlam hadisEfendimiz burada ne söylemiş?

“—Size dört şeyi emrediyorum; birisi tek olan Allah'a inanmak. O nedir? Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim onun elçisi olduğuma şahadet etmek.” diyor.

İkisini bir zikrediyor. O, ondan ayrı değil.

Zâtıma mir'at edindim zâtını; Bile yazdım âdın ile âdımı.

“Ey Rasûlüm! Ben senin adını kendi adımla beraber yazdım.” diyor Mevlid'de... Nasıl yazdı?

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

(*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)

Bak adını yan yana yazdı. O birbirinden ayrılmaz; ayrıldı mı iman olmaz, şifre çözülmez, iş tamam olmaz, insan mü'min olmaz, dünyası ahireti nurlanmaz, kalır.

Bazı kimseler var kendi başına, “Allah'ı tanıyoruz, biliyoruz.” diyorlar. Biliyorsun ama Allah emirlerini, yasaklarını Peygamber Efendimiz'e söylemiş; elçi o... Ona bildirmiş, git ondan öğren! Muallim, mürebbi o, malzeme orada. Onun

için, (*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)'ı emrediyorum demiş oluyor; bir.

2. (*Ve ikâme's-salâti*) “Namazı ikâme etmenizi emrediyorum.”

Muhterem kardeşlerim!

Namaz kılmanızı demiyor burada da, ona dikkati çekeceğim. Bildiğiniz hadîs-i şerîftir ama, bazı ince noktalara dikkatinizi çekmek istiyorum. “Size namazı kılmanızı emrediyorum.” demiyor, “Namazı dosdoğru doğrultmanızı emrediyorum.” diyor.

İkâme ne demek? Eğri olan şeyi doğrultmak demek. Hani tel eğri büğrö olur doğrultursun, demirci demiri düz hale getirir.

İkâme doğrultmak demek; *ikâmi's-salâh*, namazı doğrultmak, dosdoğru yapmak demektir.

Bir hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—Safların düzgün olması bile namazın ikâmesindedir.”

Namazın içinde, dışında şartları, farzları, âdâbı, erkânı var; saflar bile muntazam olacak. Aralıklı aralıklı duruyor beyler; omuzlarını germişler, kollarını dikmişler, kimseyi yanlarına sokmuyorlar. Yorgun öküzün sabana baktığı gibi, yanına birisi sokulsa bakıyor, boğa gibi burnundan soluyor;

“—Ne sokuldun benim yanıma?” demek istiyor.

Peygamber Efendimiz emretmiş; safların sık olması, boşluk kalmaması lazım! “Boşluk

kalırsa şeytan girer.” demiş. Fazla zorlarsan arka safa gidiyor. Sen; “Öndeki safın boşluğunu doldurayım!” diye Allah rızası için öne gidiyorsun, doldurmaya çalışıyorsun.

Efendimiz buyurmuş ki:

“—En hayırlı adımlardan birisi öndeki safı doldurmak için atılan adımdır.”

Sen ön safı doldurmaya çalışıyorsun, adam da keyfine düşkün, hava sıcak; sen gelince senin sıcaklığından, sıkışıklığından rahatsız olduğu için sana şöyle bir hışımla bakıyor; eritirse eritti, eritemezse kendisi çekiliyor, arka safa gidiyor. Kızıyor; “Sen mi geldin buraya? Ben de inadımdan geri gidiyorum.” demek istiyor. Olmaz böyle! Safların muntazam olması, hiç boşluksuz olması namazın âdâbından. Tadil-i erkâna riayet etmek, mânâsına riayet etmek, kalbiyle hudû ile, huşu ile kılmak, bunlar hep ikâmi’s-salâh içine giriyor; namazı dosdoğru kılmak diye tercüme etmişler. “—Allah’a ve Rasûlü’ne inanmanızı, namazı dosdoğru kılmanızı size emrederim.” O dosdoğru kılmanın usulünü öğreneceksiniz, öğreneceğiz, saflarda, camide kılarken, buna da riayet edeceğiz. Sonra?

3. (Ve îtâi’z-zekâh) “Zekât vermeyi de size emrederim.” İslâm dini, sosyal bir dindir. Sosyal yönü çok kuvvetli bir dindir. İnsanlara birbirleriyle yardımlaşma şuurunu kazandıran, bu konuda emirleri çok kuvvetli olan bir dindir. Başka bir dinde böyle kuvvetli sosyal bir şuur yoktur.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁷

مَا أَمَنَ بِي مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى
جَنْبِهِ وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ

(البزار طب. عن أنس)

RE. 369/2 (*Mâ amene bî, men bâte şeb'âne ve câruhû câiun ilâ cenbihî, ve hüve ya'lemü bihî*) (*Mâ amene bî*) “Bana inanmış olmaz, bana inanmış değildir.” Kim? (*Men bâte şeb'âne ve câruhû câiun ilâ cenbihî*) “O kimse ki kendisi tok yatar ve komşusu açtır yan tarafında... (*Ve hüve ya'lemü bihî*) O da onun aç olduğunu bilmektedir.” Demek ki, “Komşusunun aç olduğunu bildiği halde, kendisi karnını doyurup da tok tok yatan kimse bana iman etmiş olmaz!” diyor Peygamber Efendimiz. Onun için komşusuyla ilgilenecek, müslümanların dertleriyle dertlenecek.

Müslümanlar bir vücut gibidir; ayağına diken batsa bütün vücut uykusuz kalır, hastalandığı zaman ateşler içinde kıvranır. Dalağı hastalandı, bağırsağı bozuldu veyahut midesi rahatsız ama bütün vücut geceleyin uykusuz kalır. Yani sadece o uzvu çekmez, hepsi çeker. Müslüman, müslümanın derdiyle dertlenecek, öteki müslümanlarla ilgilenecek. Siz de öyle olacaksınız.

⁷ Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.274, no:1329; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.356, no;7429; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIV, s.405; Zehebî, *Tezkiretü’l-Huffâz*, c.III, s.815; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20371; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.377, no:19660.

Afrika'nın güneyindeki müslümandan, Avustralya'dakine, Orta Asya'daki müslüman kardeşimizden Amerika'daki, Brezilya'daki müslümana kadar hepsi senin kardeşindir, hepsinin derdi senin derdindir, hepsiyle ilgileneceksin; ilgilenmemiz lazım.

Bu ilgilenmek de lafla olmaz, müslüman kesenin ağzını açacak, hayırsever olacak, zekât verecek. Kur'ân-ı Kerîm, şeriat-i garrâ bunun da nispetini görmüş; para, koyun olursa kırkta bir, deve olursa şu kadar, sığır olursa bu kadar... Hepsinin belirli bir ölçüsü, nispeti var. İnsanlar zenginliği nispetinde, arazi mahsulâtına onda bir, yüzde on –öşür diyoruz– sulanmaz arazi şöyle, sulanırsa böyle, verecek. Bunları öğreneceksiniz. Bunlar farz, namaz gibi önemli.

İslâm'ın zekât müessesesi, muhteşem bir müessese. Zekât müessesesi olan ülkelerde fakir kalmaz, zenginle fakir arasında uçurumlar büyümez; zengin fakiri sever, hayra yönelir; fakir zengine kızmaz, sınıf kavgası, itişme, kakışma, çatışma olmaz. Olmamış.

“–İtişme, kakışma, dövüşme, vuruşma nerede olmuş?”

Batı ülkelerinde olmuş. Kapitalizm bütün kuvvetiyle devam ediyor, yardımlaşma yok. İşçi “hakkımı alacağım” diye patrona düşman, patron “kendimi koruyacağım” diye, tröstleri kurmuş; kendi aralarında iş birliği yapmışlar, insanlar tabaka tabaka ayrılmış, sınıf mücadeleleri var. Aristokratlar kendi kahvelerine aşağı tabakadan insanları almazlar

insanlar tabaka tabaka ayrılmış, burunları Kaf dağında. O zaman cemiyet perişan oluyor.

İslâm sosyal müesseselerini, yardımlaşma müesseselerini kurmuş, her taraf hayırla dolu. Fakirin de gönlü zengin, zenginin de gönlü fakirlere karşı muhabbetli; her şey tatlı. İslâm olsa hakiki İslâm olsa her şey tatlı olur.

Medine-i Müneverre’de çıkardım birisine para verdim; tekerlekli sandalyede fakir bir kimse idi, Endonezyalı gibi görünüyordu, parayı bana iade etti.

“–Niye” dedim?

“–*I have enough money.* Daha önce birkaç kişi verdi, kâfi miktarda aldım.” dedi.

Parayı almadı, başkasına ver dedi. Gözü tok, hırs yok, İslâm’ın güzelliği işte böyle!

Zekât da bir vazifedir, vereceğiz; cömertliğin alt sınırıdır, barajdır. Zekâtın üstünde daha çok hayırlar yapabilirsiniz. Zekâttan ayrı hayırlar yapacaksınız, İslâmî müesseseler kuracaksınız, talebe yetiştireceksiniz. Cemiyetin gelişmesi, mutlu olması, müslümanların saadeti, korunması, müdafaası için her türlü gayreti göstereceğiz. İslâm böyle bir din. Onun için bir emri de zekât; paraya yönelik...

“–Benden para isteme hocam, istersen bir gecede bin rekât namaz kılayım. İbadetten yana her şeyi yaparım; para isteme benden, buz gibi soğurum senden...”

Öyle şey yok! Evet, ibadet senin lehinedir, ibadet yaptığın zaman sevap kazanırsın, doğru

ama senin ibadetin ötekisinin karnını doyurmaz. Ötekisinin karnının doyması, sırtının örtülmesi, işinin görülmesi, yetim çocuğun düğününün yapılması; cihad için malzemenin hazırlanması lazım! Onun için para vermeye alışın, alıştırın; çocuğunuza “Harçlığından biraz yardım yap!” diye küçükken öğretin. Para verin, “Al bunu hayra sarf et!” deyin, alışsın. “Rabbenâ, hep bana...” diye hep eli sıkı olmaz.

Bizim bir Hâkim Efendi var, Allah selâmet versin, şakacı bir insan; sizin de hatırınızda kalsın diye anlatayım. Diyor ki:

“—Bir rüya gördüm Hocam, bilmem tabiri nedir?” diyor. Keyifli keyifli, ballandıra ballandıra anlatıyor. “Rüyamda zayıf, çelimsiz, cılız bir adam çıktı ortaya, avucunu yumdu. ‘Benim şu avucumu açacak babayiğit var mı?’ diyor.”

Cüsseli, pehlivan yapılı, ensesi kulağı yerinde birisi çıkmış; bu zayıf bir insan diye gelmiş, uğraşmış uğraşmış, açamamış.

Utanmış, mahcup olmuş:

“—Ben böyle cüsseli enseli kulaklıyım, bu zayıf adamın elini açamadım.” demiş, mahcup olarak çekilmiş.

Ondan sonra daha kuvvetli bir adam gelmiş. Bizim Hâkim Bey artık anlatıyor, Allah selâmet versin:

“—Sonra rüya bu ya, başladılar meşhur pehlivanlar gelmeye, Koca Yusuf kuşağıyla şalvarıyla geldi, uğraştı; o da açamadı. Çolak

Molla geldi, o da açamadı.”

Tarihin eski büyük pehlivanlarını sayıyor:

“—Nihayet Arapların meşhur pehlivanı Amr ibn-i Ma’d-i Kerib geldi; o davrandı, o da bunun elini açamadı. Sonra Yunanların Herküles’i geldi, yine açamadı. Bu çelimsiz adam ter bile dökmüyor, eli kapalı, cihan pehlivanları hepsi geliyorlar; bunun elini açamıyorlar. Hocam bu neye delalet eder, bu adam kimdir?” diyor.

Biliyor, tilki gibi biliyor, mahsustan soruyor. Sonra kendisi cevap veriyor:

“—Müslüman zengin hocam!” diyor.

Müslüman zengin avucunu açmıyor, para yardımı yapmıyor diye anlatıyor. Bizim kardeşlerimiz hayır yapıyorlar, ben biliyorum. Hayır yapanlar çok da yapmayanlar için bir hikâye bu...

Zekât vermeyi de emretti, üç.

4. (*Ve sıyâm-ı ramedân*) “Ramazan orucu tutmayı da size emrederim.” demiş Efendimiz ve dört emrini tamamlamış.

Neydi bunlar?

Allah’tan başka ilah olmadığına, Rasûlüllah’ın onun peygamberi olduğuna inanmak; bir. Hemen ikincisi, namazı ikame etmek, namaz geliyor. Çünkü namaz insanı çok yetiştiren, Rabbinin huzuruna çıkararak ibadet; iki. Üçüncüsü zekât, para...

Ali Yakup Hoca’nın da ruhu şâd olsun; onu da analım!

“—Karayolu ile hacca gittik, Bağdat’ta bir yere

geldik.” diyor.

Ali Yakup Hoca kütüphane müdürü, Bağdat'ta tanıyanları, sevenleri çok; misafir etmişler. Biraz da mânevîyatı, tasavvuftan bilgisi filan var. Zengin birisi gelmiş, buna demiş ki:

“—Hocam, ben zikri nasıl yapayım? Zikr-i cehrî mi yapayım, zikr-i hafî mi yapayım? Yüksek sesle mi, içimden sessiz sessiz mi Allah Allah diyeyim?” diye sormuş.

Hoca da rahmetli kendisi anlatıyor:

“—Biliyorum adamın eli sıkı, cimri. Sen zikri böyle yapacaksın —parmağıyla para sayma işareti yapıyor— dedim.” diyor.

İnsanlara göre zikir değişiyor.

Demek ki ilk üç tanesi; Allah'a ve Rasûlü'ne inanmak, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek. Mâlî ibadet de çok önemli. Dördüncüsü Ramazan orucunu tutmak... Neden?

Ramazan; müslümanın bir ay mâneviyat eğitimi devresidir, kampa çekilmesidir, askeri eğitimidir. Nefsini tepeleme, nefesine hâkim olma, vicdanını terbiye etme, sabrı öğrenme çalışmasıdır. Ramazan ahlâk ve takvâ ayıdır. Takvânın nasıl kazanılacağıнын orada yapılan çalışmalarla olduğunu biliyorsunuz.

Efendimiz dört şeyi emretti. Dört şeyi de yasaklamıştı; onlar kolay.

Efendimiz bir de, (*Ve en tüeddû li'llâhi humuse mâ ganimtüm*) buyurdu. “Harpte aldığınız ganimetlerin —kâfirlerle savaşıyorsunuz, bir düşmanı, farz edelim Bizans'ı yendiniz;

ganimet malları alındı, düşmandan kazanıldı, esir alındı— beşte birini beytülmale vermeniz.” bu da şart... Müslümanların bir organizasyonu, bütçesi, hazine-i hümayunu, beytülmalı olmalı ki yetimlere baksın, köprüleri, yolları, hayrât u hasenâtı yapsın. Onun için “Ganimetin beşte birini ödemek vazifesini emrediyorum.” diyor. Savaşta gaziler; “Biz bunu kazandık, hepsini aramızda bölüşürüz.” demeyecek. İlk önce devletin payı olarak beşte biri ayrılacak.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ

وَلِلرَّسُولِ

(الأنفال: ٤١)

(Va’lemû ennemâ ganimtüm feenne li’llâhi humüsehû ve li’rresûli) “Bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah’a ve Rasûlüne aittir.” (Enfal, 8/41) diye âyet-i kerîmede emredildiğinden Efendimiz de emretmiş. Gelelim yasakladığı şeylere:

(Ve enhâküm ‘ani’d-dubbâi ve’n-nakîri ve’l-hantemü ve’lmüzeffeti) “Size büyük su kabağından kap yapmayı, ağaçtan oyma kap yapmayı, ziftlenmiş kap yapmayı, içki testisi kullanmayı yasaklarım.”

“Bunları yapmayın!” diye dört kabı yasaklamış. Birisi ziftli kap; su sızmasın diye ziftliyormuş; o sıcakta ziftin içine konulan şeyler sıcaklıktan bozuluyor. Kabakta da Arabistan’ın sıcaklığında su bozuluyor ve müskirat oluyormuş. İçine

hurmayı koyuyorlar, sulandırıyorlar; o sıcaklıkta fıskırıyor, içki olarak kullanıyorlarmış.

Ekseriyetle müskirat için kullanıldığından bu çeşit kapları; “Müzeffet, ziftlenmiş kabı, ağaçtan oyma kabı, kabaktan yapılma kabı ve şarap küplerini kullanmanızı yasaklarım.” diyor. Yani “Sizi sarhoş edecek şeyleri kullanmayın ve bu kapları atın; bundan sonra kullanmayın.” demiş oluyor.

Bu hadîs-i şerîf içkiyi yasaklamasının, sarhoşluk verecek şeyleri engellemesinin ifadesi olmuş oluyor, Allahu a’lem...

(*İhfezûhünne*) “Benim bu emirlerimi hafızanıza alın, ezberleyin! (*Ve ahbirûhünne men verâeküm*) Ve bunları gerinizdeki kimselere, gittiğiniz zaman görüşeceğiniz insanlara anlatın!”

Demek ki, Peygamber Efendimiz’e bir heyet gelmiş, onlara nasihat olsun diye toplamış, karşısına almış:

“—Size dört şeyi emrediyorum, dört şeyi yapmayın diye yasaklıyorum, bunları hatırınızda tutun! Gerideki kabilenize gittiğiniz zaman oradaki insanlara da söyleyin!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Tabi biz şu anda o kapları kullanmıyoruz. Ziftli, kabaktan, ağaçtan oyma kap durumları bizim için varit değil, Suudi Arabistan için geçerli. O zaman içki ve müskirat olması bakımından yasaklanmış olan bu şeyler, o zaman için önemliydi.

Ama Allah'a ve Rasûlü'ne iman, namaz kılmak, zekât vermek, ramazan orucunu tutmak, ganimetin beşte birini devlete ayırmak; bunlar hatırımızda olan şeyler.

e. Size Üç Şeyi Emreder, Üç Şeyden de Nehyederim

Bu hadîs-i şerîf, Ebû Hüreyre RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz bu sefer muhataplarına şöyle buyuruyor:⁸

أَمْرُكُمْ بِثَلَاثٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ ثَلَاثٍ أَمْرُكُمْ أَنْ
تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَأَنْ تَعْتَصِمُوا
بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَتَسْمَعُوا وَتُطِيعُوا
لِمَنْ وَّلَّاهُ اللَّهُ أَمْرُكُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ قِيلٍ وَقَالَ
وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

(حل. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

(Âmürüküm bi-selâsin, ve enhâküm an selâsin; âmürüküm en ta'budu'llàhe ve lâ tüşrikû bihî şey'â, ve en ta'tesimû bi-habli'llâhi cemîan ve lâ teferrekù, ve tesmeù ve tutîu li-men ve'llàhu'llàhu emreküm; ve enhâküm an kîlu kâl, Ve kesretü's-suâl (Âmürüküm bi-selâsin ve

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.28, no:8307; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.V, s.391, no:9095; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.835; Ömer ibn-i Mâlik elEnsârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.100, no:449; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.43, no:41, 42.

enhâküm an selâsin) “Size üç şeyi emrediyorum, üç şeyi de yasaklıyorum.”

Demek ki SAS Efendimiz’in gelen heyetlere, onların ihtiyaçlarına göre çeşitli tarzda nasihatleri olmuş.

1. (*Âmürüküm en ta’budu’llâhe ve lâ tüşrikû bihî şey’â*) “Allah’a ibadet etmenizi ve ona hiç şerik, ortak koşmamanızı size emrederim.” Bir.

2. (*Ve en ta’tesimû bi-habli’llâhi cemîan ve lâ teferrekû*) “Allah’ın ipine sımsıkı sarılmanızı ve tefrikaya düşmemenizi; fırka fırka, grup grup, hizip hizip olup da birbirinizi yememenizi, çatışmamanızı, çarpışmamanızı tavsiye ederim.” İki.

3. (*Ve tesmeû ve tutîû limen ve’llâhu’llâhu emreküm*) “Allah’ın sizin başınıza emir, görevli, vali olarak tayin etmiş olduğu kimselerin sözlerini, buyruklarını duymanızı ve onlara itaat etmenizi tavsiye ederim.” diyor.

Burada üç şey emretti; “Allah’a ibadet etmek, şerik koşmamak; Allah’ın ipine sımsıkı sarılmak, tefrikaya düşmemek; başa tayin edilmiş görevlilerin emirlerini dinlemek ve onlara itaat etmek.”

Nehyettiği şeyler: (*Ve enhâküm an kîlu kâl*) “Dedikodudan sizi men ederim. (*Ve kesretü’s-suâl*) Lüzumlu lüzümsüz çok soru sormaktan men ederim. (*Ve idâeti’l-mâl*) Malı zayi etmekten men ederim. Malı israf etmeyin, lüzümsüz yerlere harcamayın!”

Üç şeyi yasaklamış.

Bunları az da olsa izah edeyim:

“Allah’a ibadet edin ve şerik koşmayın; birinci emrim bu.” diyor. Mâlum, anlıyoruz. Allah’tan gayriye tapınmamak konusunda elhamdü lillah müslüman çok dikkatlidir. Bu şiddetli emirler dolayısıyla müslümanlar vahdaniyeti iyice hazmetmişlerdir; öteki müşrikler gibi durumlara düşmemişlerdir.

Yalnız gizli şirk, müşriklik vardır; o da riyadır. Bir de insanın paraya, makama, nefse tapması gibi şeyler vardır. Allah’ın emrini tutmayıp da bu gibi şeylerin cazibesine kapılıp, Allah’ın emrine aykırı işler yapma durumları olabilir. Bizim bunlara dikkat etmemiz lazım!

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة:٤)

(*Iyyâke na’budü ve iyyâke nestaîn*) “Ancak sana ibadet ederiz yâ Rabbi, ancak senden yardım isteriz.” (Fâtîha, 1/4) derken, nefsimizin sözünü dinlememeye dikkat etmeliyiz.

Şeytana, nefse, dünyaya, mala mülke tapmamaya, esir olmamaya dikkat etmeliyiz. Mevkiye makama kapılıp da Allah’ın emirlerine aykırı işler yapmamaya dikkat etmeliyiz; bu bir.

İkincisi; Allah’ın ipine sımsıkı sarılmak ve tefrikaya düşmemek. Allah’ın ipi bir rivayete göre Kur’ân-ı Kerîm’dir, bir rivayete göre İslâm’dır, şeriattir. Sımsıkı sarılacağız ve orada birleşeceğiz, tefrikaya düşmeyeceğiz. Bizi birleştiren Kur’an’ın ahkâmı, şeriatin emirleri

olacak.

Aramızda ihtilaf olursa; “Gel bakalım, Kur’ân-ı Kerîm’i hakem tayin edelim! Âyet var; ben onun için şunu şöyle yapıyorum.

Hangimiz haklıysa, öteki onun yanına gelsin, ihtilafı bıraksın!” diyeceğiz. Allah’ın ipine sımsıkı sarılacağız, tefrikaya düşmeyeceğiz.

Aralarında bir ihtilaf olursa neye başvuracaklar?

Şeriatî, Allah’ın Kur’an’ını hakem tayin edecekler, Allah’ın emrine razı olacaklar. Bu önemli...

İnsanoğlu zayıf yaratılmış. Bunu böyle söylüyoruz; içimizden biz de bunu kabul ederiz gibi geliyor ama, menfaati olduğu zaman bazı insanlar kabul etmiyor. Hayat tecrübemiz bize acı acı bazı şeyler gösterdi. Mesela medeni hukuka göre mirasta kadın erkek eşit alıyor. Bir adamın iki çocuğu varsa, bir kız, bir oğlan; ana baba öldüğü zaman mal ikiye bölünüyor.

Halbuki İslâm hukukunda erkeğin iki misli, kadının onun yarısı kadar alması lazım. İslâm hukukuna göre mal üçe bölünecek; ikisi erkeğe, birisi kıza verilecek. Taksimatta İslâm hukukuna göre kadına az veriliyor.

Bir insanın anası babası öldü; karşısına böyle bir miras imkânı çıktı mı, medeni kanuna göre kadın daha çok para alacağı için; “Ben şeriatî meriatî tanımam! Medeni kanuna göre hakkımı isterim.” diyor, ama kaybediyor. Fedakârlık edecek, Allah’ın emrine razı olacak.

Allah haksızlık mı yapmış, niye kadınlara yarım

veriyor da erkeklere tam veriyor? Erkeklere iki veriyorsa kadınlara bir veriyor, niye böyle?

Hayır. İslâm kadınları korumuştur. Çok koruduğu için böyle yapıyor. Nasıl çok korumuş?

İslâm'da kadının bakılması, giydirilmesi, yedirilmesi, barındırılması, ihtiyaçların karşılanması erkeğin vazifesidir. Çocuğun bakılması, nafaka erkeğin boynunun borcudur. Erkek çalışacak, çabalayacak; hanım evde, padişah gibi, evin sultanı olarak oturacak. Erkek onu zorlayamaz. Hatta o kadar zorlayamıyor ki, bakın bu misal hatırınızda iyi kalsın: İslâm'da anne, kendi doğurduğu evladını emzirmeye zorlanmıyor. Kocası;

“—Bunu sen doğurdun, memenden besle bakalım!” diyemiyor. Neden? Ailenin nafakası erkeğin boynunun borcu olduğu için anneye de o bakacak, bebeğe de sütannesini bulacak, o bakacak.

Erkeğe yük yüklediği için kadını rahata erdirdiği için mirasta yükü fazla yüklenmiş olan erkeğe iki veriyor, rahata erdirilmiş kadına bir veriyor. Haksızlık yok; Allah'ın hükmünde isabet var.

Şimdi medeni kanununda ve İsviçre kanununda eşit bölünüyor. Alman veya İsviçreli karısına;

“—Bana ne? Benim çalıştığım gibi git sen de para kazan!” diyor.

Para kazanmaya biri o tarafa, biri bu tarafa gidiyor. Akşam beraber geliyorlar, beraber yorulmuşlar. İkisi de çalışıyor. Birisinin bütçesi ayrı, ötekisinin bütçesi ayrı;

“—Ben paramı istediğim gibi harcarım.” diyor.

“—Ölçüldüğü zaman hangisi daha rahat? Avrupalı kadın mı daha rahat müslüman kadın mı?”

İslâm kadını daha rahat. Çünkü İslâm kadını, çarşıya çıkmıyor, pazara çıkmıyor, çalışma zahmeti çekmiyor, elin adamının kahrını çekmiyor ve saire... Ama ötekisi, -erkekle güya eşitlik var, Avrupa’da erkek kurnazlık yapıyor- yükü kadına da yüklüyor. İslâm’da öyle yapmamış, İslâm yükü erkeğe yüklemiş; kadını rahatlatmış.

Bu gerçekleri görmek lazım. İslâm’ı kötülemek isteyenler, kadınları böyle kışkırtıyorlar:

“—Aman ha, İslâm kadınlara böyle gadretmiş!” diyorlar.

İslâm’ın kendi öz sistemi inceden inceye her yönüyle incelenirse gadir olmadığı, çok isabetli olduğu anlaşılıyor. Bir sistem anlatılırken her tarafıyla anlatılmalı. Bir tarafı gösterip de diğer tarafını göstermemek olmaz.

Bektâşî’ye:

“—Niçin namaz kılmıyorsun?” demişler.

“—Allah Kur’an’da (*Lâ takrabü’s-salâte*) ‘Namaza yaklaşmayın!’ diyor, ondan yaklaşmıyorum.” diyor.

“—Ya Allah ‘Namaz kılın!’ diyor, ‘Namaza yaklaşmayın!’ der mi? Göster bakalım!” demişler.

Kur’ân-ı Kerîm’in sayfasını açmış, (*Lâ takrabü’s-*

salâte) ayetini göstermiş, elini bu tarafına koymuş.

“—Çek elini oradan” deyip çekiyorlar.

(*Lâ takrabü's-salâte ve entüm sükârâ*)

“Namaza yaklaşmayın!” yazıyor ama arkası var,
“Sarhoşken namaza yaklaşmayın!” diyor.

Adam sarhoşluğu bırakmıyor;

“—Ben sarhoşum, sarhoşluğa devam edeceğim,
Allah da ‘sarhoşken namaza yaklaşmayın.’
dediği için ‘Allah’ın emrini tutuyorum.”
demeye getiriyor. Alay eder gibi bir şey oluyor.

Yarım söylememek, tam anlatmak, manzarayı
olduğu görmek, olduğu gibi anlatmak lazım.

“—İslâm’da mı kadın haklara sahiptir, Batı’da
mı?” İslâm’da sahiptir.

“—Ben mi söylüyorum bunu, hıristiyanlar mı
söylüyor?” Hıristiyan alimleri, yüzyıllar önce:

“—Yâ Muhammed! Seni tebrik ederiz. Sen
kadınların haklarını korumuşsun.” diyorlar.

Avrupa’da seçme seçilme, mal mülk sahibi
olma, mahkemeye müracaat etme hakkı yok.
Yakın zamanda yavaş yavaş elde etmişler.
Dinimizde bin dört yüz sene önceden kadının
mülkiyet, mal, ticaret hakkı var; her türlü
hukukunu garanti altına almış.

Hangisi daha güzel?

Avrupalılar diyorlar ki: İslâm daha güzel ama
bizim insanlar da ayetin yarısını, dinin yarısını
göstererek, yarısını göstermeyerek haksızlık
ediyorlar. Siz bu oyunları anlayıp doğruyu

yanlışı görmelisiniz.

Allah'ın emrine sımsıkı sarılmak, ihtilafa düşmemek; Kur'an'da, imanda, ahkâm-ı şeriatte birleşmek tavsiyesi, tamam.

Üçüncüsü de;

(*Ve tesmeu ve tutîu li-men ve'llâhu'llâhu emraeküm*) “Allah'ın sizin işlerinizin başına vali ve *velîyyü'l-emr* olarak tayin ettiği kimselere itaat etmeniz.” diyor. “Allah'ın tayin ettiği” diyor.

Muhterem kardeşlerim!

Mâlum insanlar toplum hâlinde yaşıyor. Toplum hâlinde yaşamanın bir sürü görevleri var; başkan, yönetim, polis, mahkeme olması lazım; çarşı pazar varsa zabıta olması lazım. Görüyorsunuz; insan toplum hâlinde yaşayınca iş bölümü dolayısıyla sosyal birtakım görevler ortaya çıkıyor. Sosyal görevlerin sahiplerine İslam'da *ulü'l-emr* derler.

Ulû sahip demek, emir de iş demek. *Ulu'l-emir*, işin sahibi demek. Her işin bir sahibi vardır.

“—Pazar işlerine kim bakacak?” Muhtesib bakacak.

“—Adalet işlerine kim bakacak?”

Kadı efendi bakacak.

“—Askeri işlere kim bakacak?” Komutan efendi bakacak.

“—Su getirme işlerine kim bakacak?” Filanca efendi bakacak.

“—Yetimleri gözetme işine kim bakacak? Falanca bakacak.

Her bir işin sahibi olarak tayin edilmiş olan kimselere *ulü'l-emr* derler. “İşin sahibi olan kimse...”

İslâm ve Allah bir kimseyi bir görevle görevlendirmişse öteki müslümanların onun görevine hürmet etmesi ve ona itaat etmesi lazım, söylediği zaman tutması lazım.

Bu neye benzer? Trafik polisini belediye, emniyet müdürlüğü, trafik şubesi şu kavşağa tayin etmiş; adam gelmiş durmuş. Ne diyor sana?

“—Dur!” diyor, sen basıyorsun frene, bekliyorsun.

“—Geç” diyor, o zaman geçiyorsun. Neden?

İş onun elinde; o geç dediği zaman geçeceksin, dur dediği zaman duracaksın.

“—Ben polis falan anlamam arkadaş, istediğim zaman geçerim.”

Öyle yaparsan polis seni kenara çeker, ceza yazar veyahut yazmasa bile kaza yaparsın, yani işler karmakarışık olur. Her işin görevlisinin bir hakkı, salâhiyeti vardır.

Peygamber SAS hazretleri:

“—Başınıza bir Habeşî köle bile tayin olsa ona itaat edin.” buyurmuş. “Bu adam asil değil, bizim eşrafımızdan değil, soylumuz değil; şunu dinlemeyelim.” diye ona karşı gelmek yok.

Buna alıştırmak için ve bunu Ümmet-i Muhammed’e sindirmek için Üsâme ibn-i Zeyd’i, âzatlı

bir kölenin oğlunu ordunun başına komutan tayin etti Peygamber Efendimiz. Meseleyi hazmedemeyenler düşünmeye başladılar:

“—Bir kölenin oğlu başa geçti, komutan oldu, emrinin altında ondan daha yaşlı sahabe, Aşere-i Mübeşşere’den olanlar, Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz, Hz. Ömer Efendimiz var.” diye mırın kırın etmeye başladılar.

O sırada Peygamber Efendimiz vefat etti, yerine Ebû Bekir Sıddîk halife seçildi. “Fırsatı bulduk.” diye düşündüler, geldiler:

“—Bu kölenin oğlunu komutanlıktan al, kaydır!” dediler. “Doğru düzgün, asil soylu, sözünü dinleyeceğimiz bir insanı seç.” demek istediler.

Ebû Bekr-i Sıddîk RA diyor ki:

“—Rasûlüllah’ın tayin ettiği adamı ben nasıl değiştireyim, değiştirir miyim, aptal mıyım? Rasûlüllah’ın tayin ettiği insanı aynen ibkâ edeceğim.”

Üsâme ibn-i Zeyd’i görevinde ibkâ etti; atının veyahut devesinin dizgininden tuttu, önünden yürüdü, halife olduğu halde; “Gazaya gidiyorlar.” diye şehrin dışına kadar çekti, götürdü:

“—Haydi, Allah gazanızı mübarek etsin, yardımcınız olsun.” diye ne dualar ettiyse etti ve uğurladı.

Peygamber Efendimiz neden bir kölenin oğlunu tayin etmişti?

“—Kimse kimseyi hor görmesin ve başa tayin edilen kimsenin sözünü dinlemeye herkes alışsın.” diye.

Peygamber Efendimiz:

“—Başınıza kıvırcık saçlı, Habeşî bir köle bile tayin olsa, onun emrini tutun!” diyor.

Bu, İslâm'da sosyal bir düzen, anlayış, itaat mekanizması getirmiştir ve başarılar buna bağlıdır. Bu askerî komutan, vali demek değildir. Her işin başındaki şahıs o işte en yetkili kimsedir ve Peygamber Efendimiz; “Emanetleri ehline vereceksiniz. O işin en iyi bilenini, yapanı kimse ona vereceksiniz.” buyurmuş.

Onun için İstanbul valisi buraya gelse, namaz kılındığı zaman ne yapacak?

İmam *Allahu ekber* dediği zaman, onunla beraber rükûya gidecek. Burada valinin hükmü yok; imama uyacak. Çünkü burada imam ulu'l-emr, görevlendirilmiş olan o. “Misal olsun.” diye bunu söylüyorum. Böyle bir itaat mekanizması tarif edilmiş.

“—Ben âcizâne neyim?”

Ben de bir ulu'l-emrim.

“—Neden?”

Hocamız Mehmed Zahid Kotku Rh.A bana bir emanet vermiş; “Sen görevlisin!” demiş. Ondan sonra, “Ben Hocamız'a tâbi olan kardeşlerimizin ulu'l-emriyim!” Habeşî olsam, yüzüm kara olsa, saçlarım kıvırcık olsa, bir kölezâde olsam bile bu kaideye göre bu böyle.

Allah'ın tayin ettiği veya müslümanların uygun bir sistem içinde ehil olarak tayin ettiği, kim hangi işin başında ise ona itaat edilecek. Düzen, intizam olacak. Herkes herkese müdahale

ederek bir kargaşa, karmaşa, dağdağa, arbede olmayacak.

Herkesin bunu güzel anlaması, vazifesini bilmesi, tek taraflı düşünmemesi lazım!

Emirler bunlar; “Allah’a ibadet etmek, şerik koşturmak, Allah’ın ipi olan Kur’an’a, şeriate sımsıkı sarılmak, tefrikaya düşüp çekişmeli duruma gelmemek ve Allah’ın sizin başınıza tayin etmiş olduğu görevlilere itaat etmek.”

Burada bir yağcılık mânası çıkmaz. Yağcılık, dalkavukluk da çok ayıptır, başa geçen insanlara itaat ederiz. O kadar da uzun boylu değil!

Yakup Hoca anlatıyordu; birisine ismini sormuşlar:

“—Senin adın ne?” demişler.

“—Ya’kuuuuub...” demiş, çok uzatmış. Konuşma sırası Yakup Hoca’ya gelmiş:

“—Benim de ismim Yakup ama o kadar uzun değil.” demiş. O itaat de o kadar uzun değil.

Dinimiz çok güzel, genel bir kaide koyuyor. Neyle sınırlı:⁹

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü’l-Hâris*, c.II, s.632, no:602; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü’r-Rezzak, *Musanef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi’l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

حم. طب. ك. وابن خزيمة وابن جرير عن عمران؛ والحكم بن عمرو وأبو نعيم خط. عن أنس؛
(طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tâate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) “Allah’a isyan edilme durumu olduğu zaman, mahlûka itaat olmaz! Allah’a isyan yolunda hiçbir kula, mahluka itaat edilmez.”

Allah’a isyanı emrederse anaya babaya, hocaya, kocaya, hiç kimseye itaat edilmez. Bu kaide de iyice bilinsin. Bu; “valiye, komutana yağ çekmek” mânasına da kullanılmasın; herkes vazifesini bilsin. Vali de, komutan da vazifesini bilsin; herkes Allah’ın emrine saygılı olsun, usulünce yürüsün. Yağcılık yok; İslâm’da her şeyi dobra dobra söylemek lazım. Hadisin iyi anlaşılması için bu şart.

Gelelim yasakladığı üç şeye... Diyor ki Efendimiz:

1. (*Enhâküm an kîlu kâl*) “Dedikoduyu bırakın! Şöyle dendi, böyle dendi.” diye dedikodu yapmayın!

Sizi en çok mahveden şeylerden birisi dedikodu...

RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA’dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

Haberi kaynaktan almaz, dedikodu yapar. Senin, hakkında, benim hakkımda dedikodu yapar; en iyi insanı en kötü gösterir, en dürüst insanı namussuz gösterir, Allah'ın sevgili kulunu sahtekâr olarak tanıtır.

Dedikodu çok fena bir şey! Asılsız, mesnetsiz söz söylememeye, kaynağını tahkik etmediğiniz sözü birisinden hemen duyar duymaz nakletmemeye alışın. Mesela birisi söz getiriyor, düşünüyorum o arkadaş bu sözü söylemez, benim tanıdığım kadarıyla yapmaz; gidiyoruz, konuşuyoruz, yapmadığı anlaşılıyor. Veyahut tahkik ettiğimiz zaman; “Niye bunu böyle yaptın?” diyebiliriz. Ama tahkik etmek lazım. Dedikodu yasak. Efendimiz; “Yasaklıyorum!” diyor. Bir...

2. (Kesretü's-suâl) “Çok sual sormayın!”

Bu, Peygamber Efendimiz'in genel tavsiyesidir, Peygamber Efendimiz, çok sual sormayı yasaklamış. Çünkü sual sordukça mesele zorlaşır. Peygamber Efendimiz peygamber olduğu için, Allah'ın emirlerini getirdiği için, soruyu detaylı sordukça emir de detaylanır, herkesin yapamayacağı duruma gelir.

Bir keresinde Peygamber Efendimiz:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri size hac etmeyi emretti.” dedi.

Demek ki haccedeceğiz, haccetmek emrolundu. Birisi kalktı, sordu:

“—Her sene mi haccedeceğiz yâ Rasûlallah?” dedi.

Efendimiz sustu.

“—Yâ Rasûlallah! Her sene mi haccedeceğiz?”

Yine sordu, üsteliyor. Üç defa sordu. Efendimiz yine sustu, cevap vermedi. Neden sonra, aradan vakit geçince dedi ki:

“—Bakın, bana her soruyu sormayın, eğer demin o arkadaşınız ‘Her sene mi haccedeceğiz?’ dediği zaman, ben “Evet” deseyseniz, Allah benim sözüm üzerine size her sene hac etmeyi farz kılacaktı. Yapamayacaktınız; hepiniz günahkâr olacaktınız.”

Çok soru sormamak bu mânaya... Detaylı anlatılmamışsa, tamam...

Bir de bunun Kur’ân-ı Kerîm’de misali var.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا
بَقَرَةً

(البقرة: 67)

(*Ve iz kâle mûsâ li-kavmihî*) “Hani bir zamanlar Mûsâ kavmine demişti ki, (*inna’llâhe ye’mürüküm en tezbehû bakarah*) Allah-u Teâlâ Hazretleri size, bir sığır kesmenizi emrediyor.” (Bakara, 2/67)

Allah, Benî İsrâil’e, “Bir sığır (bakara) kurban edeceksiniz!” diye emretmiş. Bakara Sûresi’ne ismini veren olay. Neden sığır kesilsin diyor, hikmetleri var. “—Rengi, boyu, vasfı ne olacak?” diye bir sürü soru sormuşlar; her seferinde şartları ağırlaştırmış.

فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ

(البقرة: ٧١)

(*Fezebehühâ vemâ kâdû yef'alûn*) “Sonunda kestiler ama neredeyse kesemeyeceklerdi.” (Bakara, 2/71) deniyor ayet-i kerîmede. Soru sordukça iş yokuşa sürülüyor, zorlaşıyor. Bu bakımdan Peygamber Efendimiz çok soru sormayı yasaklamış. Soruyu güzel sormak, yerinde sormak lazım!

Buyrulmuş ki:¹⁰

حُسْنُ السُّئَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ

(الأزدى فى الضعفاء وابن السنى عن ابن عمر)

(*Hüsnü's-süâli nısfü'l-ilmî*) “Güzel soru sormak ilmin yarısıdır.” Lüzumsuz soru sormamak da yine ilmin şartlarındandır. Gevezelik babında, lüzumsuz yere soru sormak yasaklanmış oluyor. Yasaklananların ikincisi bu...

3. (*Ve idâati'l-mâl*) “Malı zayi etmek, heba etmek, boşa harcamak.” Malın hebası nedir? İsrâf edilmesi, lüzumsuz yere kullanılması, çürütülmesi, telef edilmesi...

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şua-bü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.55, no:33; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.141, no:2716; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.360; Miz-zî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.11, no:35; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29262; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.359, no:1142; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.122, no:11589.

Bu mallar Allah'ın bize verdiği imkânlardır. Bunları en iyi, en verimli tarzda kullanacağız, zayi etmeyeceğiz, boşa harcamayacağız.

“—Ben zenginim; istediğim gibi hovardalık yaparım, istediğim gibi israf yaparım!” diyemez.

İsteddiği gibi hareket edemez İslâm'da... Mal sahibi zengin insan istediği gibi hareket edemez. Şeriatin emirlerine göre sınırlıdır; öyle hareket etmek zorundadır, malını telef edemez. Hani Roma İmparatoru Neron, canı istemiş; “Yakın!” demiş, Roma'yı yaktırmış. İmparator dediği için yakmışlar. Öyle şey yok!

“—Ben istersem harmanımı yakarım, harman benim değil mi? Tutuşturun şunu kenarından, yakıyorum.”

Yakamazsın, kendi malını telef edemezsin. Malı telef etmek İslâm'da yasaktır. Kadı yakalarsa, tesbit ederse cezasını verir, hapse atar, tazmin ettirir. Kendi malını! Neden?

İdâati'l-mâl yasaktır. Malı telef etmek, zayi etmek, israf etmek olmadığından, malınızın da kıymetini bilin! İyi koruyun, kollayın, hayra sarf edin; vazifelerinizi ihmal etmeyin!

Allah hepinizden razı olsun... Sözü uzattım, kusuruma bakmayın...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
15. 07. 1990 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

